

Martijn Huiskers RA KPMG over de pilot Key Audit Matters

Key Audit Matters vertellen het verhaal achter de audit

Frans Heitling

De eerste accountantsverklaringen die meer vertellen dan een binair goed of fout zijn er inmiddels. Beursfonds Sligro was een van de eerste, en de reacties waren positief. 'In het jaarverslag van Sligro is de accountant ongebruikelijk gedetailleerd,' zo merkte de Vereniging van Effecten Bezitters (VEB) op. Een accountantsverklaring die veel meer het echte verhaal achter de audit vertelt vraagt een andere mindset van de accountant. Specifiek gaat het dan om de Key Audit Matters waarover de accountant rapporteert. Accountancynieuws was hierover in gesprek met Martijn Huiskers RA van KPMG. Hij is betrokken bij de pilot, geïnstigeerd door de NBA, om daadwerkelijk vorm te geven aan een meer ondernemingsspecifieke accountantsverklaring.

Martijn Huiskers zet meteen een mogelijk misverstand recht. Het feit dat de accountant straks meer gaat vertellen leidt niet tot een andere werkwijze. In 2014 is het de bedoeling dat voor alle

Nederlandse beursfondsen de nieuwe regels gaan gelden. Nederland volgt daarmee het spoor van de IAASB en de publieke discussie waarin wordt gevraagd om meer verantwoording en toelichting

door de accountant over wat hij bij zijn controle van de jaarrekening specifiek tegenkwam. Wat waren de belangrijkste zaken/problemen die de accountant bij zijn controle tegenkwam? Wat waren de Key Audit Matters? Het gesprek met Martijn Huiskers vond plaats voordat de cijfers van Sligro werden gepubliceerd. In dit gesprek werd daarom ook niet gesproken over het jaarverslag van Sligro. De pilot is vorig jaar al begonnen. Toen heeft KPMG al een aantal jaarrekeningdossiers opnieuw bekeken met de bril: hoe zouden wij hierover Key Audit Matters kunnen gaan rapporteren?

Het verhaal achter de audit

Het jaarverslag van Sligro over 2012 heeft inmiddels al heel wat complimenten gekregen. Bij KPMG – de controlerend accountant van Sligro – zullen ze daar best blij mee zijn. De VEB noemde het rapport 'ongebruikelijk gedetailleerd' en is positief over de wijze van informatie verstrekken door de accountants van KPMG. Dit jaar loopt de door de NBA geïnstigeerde pilot over Key Audit Matters. Rapporteren over Key Audit Matters moet met ingang van volgend jaar verplicht worden voor alle OOB's. Inmiddels zijn er verschillende ondernemingen die al volgens de nieuwe stijl publiceren. Randstad Holding, SBM Offshore, PostNL, TNT Express, KPN, Corio, Nutreco, Vopak, Sligro Food Group, Nedap, Kendrion en Neways hebben inmiddels een uitgebreide controleverklaring opgenomen bij hun jaarverslagen. Eumedion (belangenvereniging van de grote institutionele beleggers) hierover: 'De accountants van de betreffende ondernemingen beperken zich in de meeste gevallen tot het noemen van de kernpunten van de controlewerkzaamheden en een bevestiging van de continuïteitsveronderstelling van het bestuur. Het aantal 'Key Audit Matters' loopt, zoals te verwachten was, uiteen: van slechts één kernpunt bij Neways tot zes bij TNT Express. Waardering van goodwill wordt het meest als kernpunt genoemd (acht maal), gevolgd door belastinglatenties (vijf maal) en de beëindiging van bedrijfsactiviteiten en afstoting van activa (vier maal).' Eumedion vindt dat de externe accountant in dit kader ook verplicht moet worden om in elke controleverklaring een expliciete uitspraak te doen over de continuïteitsveronderstelling van het ondernemingsbestuur. Tot nu toe hebben volgens Eumedion bedrijven als ASML, Philips, DSM, AkzoNobel, Heijmans, TomTom en Wessanen geweigerd om een uitgebreide controleverklaring in de jaarstukken op te nemen.

Andere rol

Een binaire accountantsverklaring is een stuk eenvoudiger. Het is goed of fout. Oftewel iets genuanceerder: een goedkeurende accountantsverklaring, een verklaring met beperking, een afkeurende verklaring of oordeelonthouding. Dat blijft. Wat er in de nabije toekomst – jaarverslag over 2014 – voor beursfondsen verplicht bijkomt is een rapportage over Key Audit Matters. Oftewel het antwoord op de vraag: welke issues kwam de accountant bij zijn controle van de jaarrekening tegen die hij zo belangrijk vindt dat hij daarover in zijn verklaring opmerkingen wil maken? Voor een deel stonden dit soort zaken al wel in de management letter of werden ze besproken met het audit committee of de Raad van Commissarissen. En het is inmiddels ook niet meer ongewoon dat de controlerend accountant in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders aanwezig is en het woord voert. De NBA wil het graag en het wordt gezien als een mogelijkheid voor accountants om 'meer uit de schulp te kruijen en maatschappelijk relevante



Martijn Huiskers RA

onderneming iets op basis van historische kosten minus afschrijvingen waardeert en niet op fair value, dan moet je daar als accountant misschien op wijzen. Wanneer een onderneming besluit te verkopen, zou de opbrengstwaarde anders – hoger of lager – kunnen zijn.’

Huiskers gebruikt hier de term ‘judgmental areas’. Kortom, situaties waarin de wereld er niet zwart-wit uitziet en hij de gebruikers van een jaarrekening wil wijzen op de uitgangspunten die dan voor zo’n specifieke post worden gehan-

‘Als je straks tien accountants een onderneming laat controleren, zullen er tien verschillende verklaringen komen te liggen.’

teerd. Maar niet alleen dat. Key Audit Matters kunnen ook gaan over problemen waar de accountant bij zijn controles tegenaan liep. Dat betekent dat de accountant zijn woorden zorgvuldig moet wegen. Wat schrijft hij wel op en wat schrijft hij niet op? ‘Je moet helder Nederlands opschrijven. Het mag niet voor meerdere uitleg vatbaar zijn. Daar gaat veel denkwerk aan vooraf.’

Bij een beursgenoteerde onderneming wordt zo’n verklaring gespeld. Wordt de verklaring daarmee beurskoersgevoelig?

‘In de verklaring komt geen nieuwe informatie naar voren die niet in de jaarrekening staat. Er wordt in de verklaring wel verwezen naar wat er in de jaarrekening staat. Daarbij gaat het om de ‘significant risks’ en wat je daar in de controle voor hebt gedaan om die goed in kaart te brengen. Dat zijn de belangrijkste onderdelen die je in zo’n verklaring tegen gaat komen. Is dat koersgevoelig? Zou kunnen. Nu verschuilt de accountant zich achter een generieke verklaring. Die verklaring wordt nu ondernemingsspecifiek. Er wordt gewezen op specifieke zaken zoals risico’s en waarderingen. Het heeft wel te maken met de individuele inschattingen van de accountant. Laat nu tien accountants dezelfde onderneming controleren

teksten af te scheiden,’ zo formuleert Huiskers. Klanten moeten er nog wel even aan wennen. Er is een groep die het onmiddellijk omarmt en er is ook een groep die zich afvraagt of het nu allemaal wel nodig is.

Betekent het een andere werkwijze?

‘Nee, in principe is de audit hetzelfde. Het is ook niet zo dat wij extra informatie

over de gecontroleerde onderneming naar buiten brengen. We brengen auditrelevante informatie naar buiten. De onderneming vertelt het verhaal over de onderneming. De accountant vertelt iets meer over de controle-issues en wijst op aspecten die voor hem relevant zijn c.q. waar hij veel tijd aan heeft besteed. Daarbij moet je denken aan bijvoorbeeld waarderingvraagstukken. Wanneer een

en er komt elke keer dezelfde verklaring uit. Als je straks tien accountants een onderneming laat controleren, zullen er tien verschillende verklaringen komen te liggen. Dat heeft toch te maken met de individuele oordeelsvorming van een accountant. Het is wel de vraag of het publiek hiermee om kan gaan. Maar winst en eigen vermogen kunnen in geen van de gevallen anders zijn.'

Wordt de verslaggeving er beter op?

'Dat hoopt de IAASB wel. Bij het beschrijven van Key Audit Matters wordt verwezen naar disclosures in de jaarrekening. Als die er niet zijn, dan kan het ertoe leiden dat accountants informatie naar buiten brengen die niet in de jaarrekening staat. Disclosures horen in de jaarr rekening en niet in de toelichting van de accountant. Dus: ja, het zou een positief effect kunnen hebben op de kwaliteit van verslaggeving. Maar ook op de transparantie van de corporate governance. In de UK is men daarbij al een stap verder door te eisen dat de commissarissen in hun verslag ingaan op de Key Audit Matters van de accountant.'

Wat wel lastig is, is dat de IAASB aangeeft dat er bij iedere onderneming zo'n drie tot vijf auditmatters moeten worden gerapporteerd. Wat doe je als je er tien tegenkomt? Welke laat je vallen en waarom? Je moet dus heel goed documenteren waarom je dingen hebt laten afvallen. En wanneer er dan in een volgend jaar problemen ontstaan bij puntje zes of zeven die je niet genoemd hebt, moet je wel je afwegingen kunnen laten zien. Ook dat is weer een proces van afstemmen met de RvC. Keuzes is een lastig verhaal. Het is keuzes maken en vervolgens goed documenteren.'

Zo'n tien tot vijftien jaar geleden werden audits door accountantskantoren gezien als een commodity. Is het beschrijven van Key Audit Matters een trucje om de accountant uit zijn autopilotfunctie te halen?

'Geen trucje, maar wel een manier om de relevantie van de accountant groter te maken. Wij zijn er binnen KPMG positief over. Het maakt het leven niet makkelijker, wel uitdagender.' **An**

Gevaar van cherry picking

Albert Bosch RA is verbonden aan Auditique en V&A accountantsadviseurs en geeft les aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Beroepshalve toetst hij veel controledossiers. Hij vindt het een goede zaak dat de NBA dit initiatief vanuit het IFAC heeft overgenomen. Hij is ook positief over de toelichting die KPMG bij het jaarverslag van Sligro heeft gegeven over de Key Audit Matters. Ook hij stelt dat de controleverklaring een standaardverhaal is. Echter, het verhaal achter de controle is in geen enkel geval hetzelfde. Hij vindt het van belang dat de gebruiker meer gevoel krijgt bij wat er nu eigenlijk speelde bij de accountantscontrole. Op zo'n manier wordt ook weer een beter beeld van de onderneming geschetst. Bosch is positief over de verklaring die KPMG over Sligro heeft afgegeven. Hij wijst echter wel op het risico van cherry picking:

'Het bevindt zich nu nog in de experimentele fase. Dat betekent dat - in dit geval KPMG - naar hartenlust kon kiezen wat ze wel of niet in zo'n verklaring over de Key Audit Matters opnemen. Wanneer een accountant veel vrijheid heeft in wat hij opschrijft, kan de gecontroleerde trachten de accountant te overreden bepaalde informatie weg te laten. Dan kom je als accountant wel in de spagaat van enerzijds de wensen van de gecontroleerde, als klant die hij tevreden wil houden en anderzijds de gebruikers van de jaarrekening: het maatschappelijk verkeer.' Sligro is een bedrijf dat goed draait. Maar hoe had het kunnen zitten bij bijvoorbeeld de accountantsverklaring die EY destijds afgaf bij DSB?

'Wat ons opviel is dat KPMG in haar verhaal vertelde over de continuïteit van Sligro. Terwijl dat helemaal geen issue is. Enerzijds kan dat dus een afvallend effect hebben. Maar er is ook een andere kant. Bij DSB gaf EY destijds een goedkeurende verklaring zonder opmerkingen over de continuïteit. Met zo'n nieuwe verklaring had EY destijds misschien beter kunnen uitleggen waar zij bij DSB de continuïteitsrisico's zagen en op grond waarvan zij de continuïteitsveronderstelling van het management positief beoordeelden. Ik zeg niet dat de beoordeling van EY destijds fout was. Momenteel kan de gebruiker minder of niet goed afleiden welke veronderstellingen en informatie ten grondslag liggen aan de continuïteitsveronderstelling. Informatie die bij de accountant bekend is, maar bij het maatschappelijk verkeer niet.'

Wel of geen spoorboekje

Bosch worstelt een beetje met de vraag in hoeverre er nu wel of geen sprake zou moeten zijn van een spoorboekje ten aanzien van Key Audit Matters. Enerzijds vindt hij dat de accountant niet te veel bewegingsruimte moet hebben. 'Ik hoop niet dat accountants hele generieke teksten gaan maken. Ik zou wel een spoorboekje willen over waarover je iets opschrijft. Wat je opschrijft moet weer ondernemingsspecifiek zijn.' Bosch haalt nog even het Sligro-voorbeeld aan en koppelt dat aan Ahold en US-food services, nu ruim tien jaar geleden, en de verantwoording van bonussen. De auditregels daaromheen zijn nu weliswaar aangescherpt. 'KPMG gaf bij Sligro keurig aan dat een post als inkoopbonussen lastig is om te controleren. Stel dat Deloitte destijds een verklaring had afgegeven waarin ze hadden uitgelegd hoe de controle op inkoopbonussen heeft plaatsgevonden. Voor de accountant heeft dit het positieve neveneffect dat hij meer begrip kweekt voor de wijze waarop een controle is uitgevoerd. Wanneer ik een kwaliteitstoetsing doe op een dossier, zie ik soms vastleggingen in een controledossier van hele goede discussies (binnen controleteams of met de klant) over de accountantscontrole waarover je niets terugleest in de accountantsverklaring. Dat is jammer en in die zin leidt meer uitleg ook tot een beter begrip van het werk van de accountant.'



Albert Bosch RA, V&A accountantsadviseurs.